

හැඳින්වීම

පුද්ගලයා සිය පංචේන්ද්‍රියන් මගින් ගනු ලබන අරමුණු දෙස සුභ සුඛ වශයෙන් බලා ඒවයෙහි ඇලෙයි. නැතිනම් අසුභ වශයෙන් ගෙන ගැටෙයි. මෙම ඇලීම් ගැටීම් සංඛ්‍යාත ලෞකික සාමාජය තුළ පුද්ගල මනස ප්‍රීණනයට පත්කරන සුභ, සුඛ වශයෙන් ආශ්වාදනීයත්වය ඇතිකරන සංකල්පයක් ලෙස සෞඤ්ජය සංකල්පය හැඳින්විය හැක. ඒ එහි ලෞකික තත්වයයි.

සෞඤ්ජයට අලෞකික තත්වයක් ද ඇත. බුද්දකනිකායාගත ගාථාසාහිත්‍යයෙහි විද්‍යමාන වන්නේ බුදුරජුන් ඇතුළු මහ රහත් උතුමන් අත්විඳි එම අලෞකික සෞඤ්ජයයි. කෙළෙස් වූපසමනය කොට නිරාශා සිතින් අත්විඳි එම සෞඤ්ජය පාදක කරගෙන බෞද්ධ සෞඤ්ජයවාදයකට අවශ්‍ය පසුබිම සකස් කරගත හැක.

මෙම පර්යේෂණයේ දී විමසීමට ලක්කරන්නේ අලෞකික වූ, කෙළෙස් කසටින් දුර්වර්ණ නො වූ එම සුවිශේෂී සෞඤ්ජයේ ස්වභාවයයි. එය සාධනය කිරීම සඳහා බුද්දකනිකායාගත ගාථා සාහිත්‍යයෙහි විද්‍යමාන භාෂාලංකාර විමර්ශනයට ලක් කළෙමි. එහි දී ප්‍රකට වූ බුද්දකනිකයේ කාව්‍යමය අගය පළමුවන පරිද්දේදීයෙන් විශද කෙරේ. ඊට අමතරව කව්‍ය සංකල්පය පිළිබඳ සාම්ප්‍රදායික විවරණය හා සෞඤ්ජ හා සෞඤ්ජ රසාස්වාදය පිළිබඳ බෞද්ධ ආකල්පය ද එහිදී විමර්ශනයට භාජනය කළෙමි. සත්‍ය පුද්ගල සංකල්පවලින් බැහැර වූ අනාත්ම වාදී වූ අනිත්‍යානු දර්ශනය සිය මූලික ඉගැන්වීම කරගත් බුදු දහම වැනි දහමක් තුළ සෞඤ්ජයට අවසරයක් නැත, යන්න ඇතැම් වියතකුගේ මතය විය. එය සාවද්‍ය මතයක් පමණක් නො ව බුදුදහමින් පෞෂණය වූ දැවැන්ත සංස්කතියක් නො සලකා හරින අදහසක් බවද එහිදී සනාථ කොට ඇත.

ප්‍රකාශයක් කාව්‍යමය නිර්මාණයක් බවට පත්වීමට එහි කිසියම් සෞඤ්ජයාත්මක රසයක් තිබිය යුතු ය. එබඳු කාව්‍යයක් පද්‍යයක් බවට පත්වන්නේ ඡන්දස කරණකොට ගෙන ය. ඡන්දසකින් තොරව පද්‍යයක් නිර්මාණය වන්නේ නැත. අපගේ විමර්ශනයට ලක්වූයේ බුද්දකනිකායේ ගාථා සාහිත්‍යය බැවින් එහි ඇති ගාථා කවර කවර ඡන්දස්වලින් බඳනාලද්දේ ද යන්න දෙවන පරිච්ඡේදයෙන් විමසුවෙමි..

බුද්දකනිකාය ග්‍රන්ථ 15 කින් සමන්විත ය. ඉන් ග්‍රන්ථ 13 ක් අපගේ විමර්ශනයට ලක් විය. විමසීමට ලක් වූ සම්පූර්ණ ගාථා සංඛ්‍යාව 20609 කි. මෙම ගාථා අලංකාරවාද ගොඩනැගුණු යුගවලට පසුව සැකසුණු ඒවා නො ව ඊට සියවස් ගණනාවකට පෙර රචනා වූ කෘතීන් ය. එම ගාථානිබද්ධ ග්‍රන්ථයන් එකින් එක විමර්ශනය කරමින් ඒවායෙහි නිලීනව පැවති විවිධ භාෂාලංකාර මතු කළෙමි. පසුකාලීන සංස්කෘත කවීන්ගේ කාව්‍යවිචාර වාදයන්ට පදනම් වූ කාව්‍යමය සිද්ධාන්ත රැසක් එහිදී අපට හමු විය. දේශනාපාලියෙහි විද්‍යමාන එම භාෂාලංකාර පාලියට අනන්‍ය වූ නම්වලින් වෙසෙසා ඇත.

කාච්ච විචාරය පිළිබඳ බෞද්ධ ආකල්පය විමසා බැලීමට හා පාලි සම්ප්‍රදාය තුළ තව කාච්ච විචාර සම්ප්‍රදායක් ගොඩනැගීමට අවකාශ තිබේද යන්න සාකච්ඡා කිරීමට සිව්වන පරිච්ඡේදය වෙන් විය. භාෂාවේ මූලික අවස්ථා වන අකුරු හා පද පිළිබඳවත් භාෂා භාවිතය පිළිබඳ බෞද්ධ උපදේශනයන් මෙහිදී සාකච්ඡා කර ඇත. එමගින් පාලි කාච්ච විචාර සම්ප්‍රදායක් ඇතිකිරීමට බුදුසමයෙන් අවසරයක් ලැබේද යන්න ද විමසුවෙමු. පෙර අපර දෙදිග කාච්ච විචාර මාර්ගයන්හි එන අදහස් හා යෝජනා ද සැලකිල්ලට ගැනීම මෙම ප්‍රශ්නයේ දී ඉතා වැදගත් වේ. එහෙයින් පෙරදිග අලංකාරවාද, රසවාද ආදී විචාරවාදවලට අමතරව සදාචාරාත්මක විචාර මාර්ගය මනෝවිද්‍යාත්මක විචාර මාර්ගය, ඓතිහාසික විචාර මාර්ගය වැනි අපරදිග විචාර මාර්ග විෂයෙහි ද අපගේ අවධානය යොමු විය. කාච්ච නිර්මාණයෙහිලා බුදුදහමින් සැපයෙන උපදෙස් පිළිබඳවත්, කවියත් පිළිබඳවත් කවියා විසින් භාවිතා කරනු ලබන භාෂාවේ ස්වභාවය පිළිබඳවත් තවදුරටත් මෙහි දී සකච්ඡාවට ලක් විය.

පස්වන පරිච්ඡේදය වෙන් කරනු ලැබුයේ බුද්දකනිකායාගත ගාථා සාහිත්‍යයෙහි විද්‍යමාන භාෂාලංකාර පශ්චත් කාලීන සංස්කෘත කාච්ච විචාරකයන්ට සිය විචාරවාද ගොඩනැගීමේ දී කෙතරම් බලපෑමක් කර ඇතිද යන්න විමසා බැලීමට ය. අභයථෙරාපදානයේ සඳහන් භාෂාදෝෂ, බ්‍යඤ්ජන, සුවාඤ්ජන හා ප්‍රබ්බාපරතා වැනි බෞද්ධ කාච්චය සංකල්ප පසුකාලීන කවීන් විසින් සංවර්ධනය කර ඇති අයුරු එහිදී විමර්ශනය කෙරේ.

එසේම මෙහිදී භාරතීය අනභිභවනීය කාච්ච විචාර වාදය වන රසවාදය හා බෞද්ධ රස සංකල්පයේ ස්වභාවය ද විමසා ඇත. තවද එම සංස්කෘත රසවාදය අතික්‍රමණය කොට බෞද්ධ රසවාදයක් පෙරට ගැනීමට වැයම් කළෙමි. එහි අනන්‍යතාව 'විමුක්ති රස' යන්නෙන් විශද කිරීමට උත්සුක වීමි.

සමස්ත පර්යේෂණයේ අරමුණ වන්නේ පාලි සම්ප්‍රදායට අනන්‍ය වූ සාහිත්‍ය විචාර මාර්ගයකට අවශ්‍ය මූලිකාංග ගවේෂණය කිරීම ය. එම සාහිත්‍ය විචාර මාර්ගය පදනම් වන්නේ බෞද්ධ දර්ශනය මත ය. අනිත්‍යානුදර්ශනය, පටිච්චසමුත්පාදය, කර්මය හා පුනර්භවය වැනි මූලික බෞද්ධ ඉගැන්වීම් එම විචාර මාර්ගය පෝෂණය කළ යුතු වේ. එහි අර්ථය වන්නේ ගැටෙන බැඳෙන මිනිස් සමාජයේ මනෝ භාවයන් සංයමයට පත්කරවන සුළු සාහිත්‍යයික නිර්මාණ බිහිකිරීමට අවශ්‍ය මාර්ගෝපදේශය සැපයිය හැකි විචාර මාර්ගයක් බවට එම පාලි කාච්ච විචාර මාර්ගය පත් කළ යුතු බව ය.

